

mors complementum est humiliationis et satisfactionis
Christi, quae est iustitia nostra. Apparet ergo ista vel perpe-
ram excepta esse à discipulis Ursini, vel à sciolis degenerata
et male congelata. Illud quoque quod ead. pag. 479. scribitur
puritatem humanam naturam in Christo necessariam fuisse, ut
obedientia seu satisfactio posset ab ipso praestari: nihil pro-
momenti habet, ut hinc inferatur, puritatem illam Christi
nobis imputari. Requirebatur, ut Mediator esset verus deus,
et fieret homo; non tamen deus est, aut homo factus est pro
nobis. Necessarium erat, ut Christus resurgeret ex morte, as-
cenderet in caelum etc. quia meritum ejus non poterat esse ius-
titia nostra, nisi illud ipse resurgens et ad dexteram collo-
catus in coelis potentia sua divina nobis applicaret. Sed quia
hinc colligat, resurrectionem, ascensionem Christi et spiritus
Sancti missionem esse partem iustitiae nobis imputatae. In
idem modum recipiendi meritum Christi partiri potest
inter fidem et confessionem, propterea quod Rom. X. dicitur
Corde creditur ad iustitiam, ore fit confessio ad salutem. Si-
cut: Christus factus est homo, et quidem perfectissima ab ipso
conceptionis momento sanctitate et iustitia praeditus propter
nos, ut satisfacere pro nostris peccatis posset, sed non pro
nobis, ut illam nobis imputaret. Illius n. praestantiam
ipse, tanquam homo deo debebat pro se. etc. Neustadij
Die 18. Aprilis. Anno 1584.

65)

Epistola Parei ad N. N.
Tentatio ad Apostasiam.

Carissime Vir; si quod familiarium colloquiorum, eadem e-
pistolarum ratio esset, volumen, non epistolam ad te mittere
hoc tempore

101
hoc tempore, ut et rationes tibi consilii mei et res hactenus
gestas explicarem: Sed est aliud quid literas scribere, et aliud
pro Amico operam navare et fida amicitiae opera prestare.
In his n. iam alius tam mihi propemodum ipsi satisfeci: in
illo non video, quomodo vel mihi vel alius satisfacere queam.
Tuae res optimo loco esse possunt, si uti fortunā voles.
Potes eodem tempore, et Romanum Imperatorem et Pontif.
Max: et Catholicos omnes Tibi Amicos et benevolos facere,
si velis, et magnum nomen Tibi comparare, si non negli-
gis, si non maiorem puerilis trepidationis quam virilis
animositatis rationem habeas. Quid abinet illa nunc refor-
midare et horrere, quod olim senex decrepitu, cum omnia
novarum avia perciperis, tam ex probabis, et cum poeniten-
tia magnā probabis, indignatus et tibi ipsi succensens, quod
per aetatis imbecillitatem capere illa non potueris, tradentibus
eadem Amicis, paulo fortassis sapientioribus, quae tam se-
recte ipsa et maturus ille humor, qui nunc adhuc calidiore
est, ultro dictabunt. Quod te, hoc nunc considera, et quae
quae te puerum indidit, ~~luna~~ larvā plenis et apertis oculis
ad tria illa respice: Antiquitatem, unitatem sive perpetui-
am conformitatem et docentiam atque profitentium di-
gnitatem atque auctoritatem. Quod si antiquissima illa ve-
rustas, quae apud omnes sancta haberi debet, nihil te movet,
ut eam dogmatis Χριστi καὶ ὑμῶν nativitas praeferas, hanc
ex parte ἀποσποβούρῃ, ex illa perpetuam διασώζεις
et verum vestiginis spiritum considera. Si ne hoc quidem
secunda causa te moveat, quomodo non potest non movere
te auctoritas et veterum et recentium doctorum? Denique

Lutherum ac Philippum, adde et Calvinum et Beza, et
vis, Selneckerum et Kemnitium, viros maximos, doctissimos
et vite inculpatissimos fuisse: nūquam tamen isti Bern-
hardo alicui aut Bedae, aut Alberto Magno, aut Scoti, aut
Thomae aut Ambrosio aut Augustino aut Tertulliano aut
Cypriano, aut veterum cuiquam non dicam antefereendi,
etiam comparandi videntur? siue th. originem istorum, siue
doctrinam, siue rerum usum, siue mores, siue pietatem
siue vita innocentiam respicias, ut interim faciam Viri
incomparabiles Jurisconsultos, Medicos, Philosophos, Poli-
cos nostri temporis, qui non in Italia, Hispania, Gallia, Ger-
mania Catholici semper permanserant, sed qui cum in ju-
ventute statim vitio in devia prolapsi fuissent, paulo post
prudentiores facti ad veram sanitatem redierunt. Sente-
ntia à divina natura bonitate, siue à divina bonitatis
natura magis abhorret, nihil alio prout exoptari po-
test, quam à mille jam et quingentis, et quod excurrit, annis
universum Christianum orbem foedissima siue idololatria
siue idololatriæ imbutum, et gravissimis atq; detestabi-
lissimis erroribus immersum fuisse, qui sapuerint, Will-
helm, Hussum, Lutherum. O hostem gloriae suae Deum! O in-
sensum salutis humanae Numen! quod nos, qui Christiani
dicimur, tam tenebris haeribus sinat tot saeculis involutos jacere
ac ne semel quidem nos ex iisdem eripiat, sed potius authori-
tatis illius nova communi Ecclesia totius consensu damnata
publicè sinat. Sed nolo progredi ulterius; Te potius per quicquid
possum oro, ut haec tecum perpendas et aleas. tandem jactis
cum bonis et prudentibus omnibus: quae res et anima tua
et coeteris tuis fortunis bene vertet: sin aliter tibi videtur
ego quidem

102
ego quidem reluctantem non traho, sed praevidens tibi feram
aliquando poenitentiam obventuram. Bene vale. Praga
1584. festo omnium Sanctorum.

Sept 1584.

66
Responsio ad Tentationem
iustae Salva.

Illustris et Magnifice Domine: Tu verò non alijs tan-
tum, sed et tibi ipsi in ornando et instruendo amico tuo
jam dudum satisfecisse, constitutum habere debes. Equidem
magna esse putas, quae ad persuadendum proponis: Mihi
autem multo major est antiquitas, uniformitas et Au-
thoritas verbi divini, cum quā quicquid consentit, id reve-
reor, amplector: de reliquis nec conscientiam onerare, nec
me participem facere possum illorum, quae inde in jure
et facto, ut dici solent, fluunt. Patres Ecclesiae imprimis
vetustos Mos et veneror et evolvo diligenter: et ab aliquot
seculis à Christo nato nihil invenio aliud, quam verbo dei
ad amicum et professioni Evangelium congruum. Qui autem
magis à principio sequentes tempore absunt, tanto magis
video sensim influisse in navim Ecclesiae: nec tamen defuit
esse Ecclesia: sicut nec in populo Judaico, et in utrobique
maxima paulatim inuenta est doctrina obscuratio. Sani
autem deo pro immensā suā misericordiā placuerit hoc
tempore et saecula illas abstergere, et lucem verbi instaurare,
isq; ad ejus lucis agnitionem me interno Spiritus testimonio
efficaciter vocet: ubi primum de alteris partibus cogito, ti-
morem ejusmodi incutit, in quo ne unum diem quidem vi-
vere possim. Deo prorsus concludo, mihi Deum meum non
offendendum